

ЗМІСТ

ГУМАНІТАРНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

<i>Бойченко М. В.</i> ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАЦІ	14
<i>Мартинюк Л. Б.</i> СУЧАСНА ПАРАДИГМА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ ЗА УМОВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	19

УКРАЇНА ТА ЇЇ РЕГІОНИ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ГЛОБАЛІЗОВАНОЇ СИСТЕМИ

<i>Бузько І. Р., Д'яченко Ю. Ю., Туленінова Д. М.</i> ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	25
<i>Колодинський С. Б.</i> СТРУКТУРНЕ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ	28
<i>Бублик М. І., Марків І. В.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЛІТИКИ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ В МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ УКРАЇНИ	32
<i>Васильчук Н. О.</i> АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЕЛЕМЕНТІВ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СКЛАДОВОЇ РИНКОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ, ЗАДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	35

ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ СИСТЕМ

<i>Заблюдська І. В., Ахромкін Є. М.</i> СУЧАСНІ СТРУКТУРНІ ЗМІНИ В ЕКОНОМІЦІ ЛУГАНСЬКОГО РЕГІОНУ	42
<i>Василенко В. М., Дружнина В. В.</i> ДО ПИТАННЯ ПРО МОЖЛИВІ ПРІОРИТЕТИ У ДЕРЖАВНІЙ РЕГІОНАЛЬНІЙ ПОЛІТИЦІ	46
<i>Василенко Д. В.</i> ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	56
<i>Перепелюкова О. В.</i> СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	61
<i>Красноносова О. М., Венцлян О. О.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ РАНЬОГО РОЗПІЗНАВАННЯ ТЕНДЕНЦІЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	65

CONTENTS

ASPECTS OF HUMANITARIAN AND LEGAL OF SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE REGIONS

<i>Boychenko N.</i> DETERMINING THE ECONOMIC INTERESTS OF SUBJECTS IN THE FIELD OF LABOR	14
<i>Martynova L.</i> MODERN PARADIGM OF HUMAN POTENTIAL COMPETITIVENESS IN UKRAINE UNDER CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION	19

UKRAINE AND ITS REGIONS IN THE GLOBALIZED WORLD

<i>Bazko I., Dyachenko Y., Tulenina D.</i> INSTITUTIONAL PROVIDING OF REGIONAL DEVELOPMENT IN CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION	25
<i>Kolodynskyi S.</i> STRUCTURAL FORMING OF INNOVATIVE POTENTIAL OF ODESSA REGION	28
<i>Bablyk M., Markiv I.</i> THE IMPLEMENTATION OF THE «GREEN» ECONOMY POLICY IN THE MECHANISM OF THE STATE GOVERNANCE OF THE NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE	32
<i>Vasilechuk N.</i> ANALYSIS OF THE CURRENT STATE OF THE ELEMENTS OF THE FINANCIAL AND CREDIT MARKET INFRASTRUCTURES COMPONENT, TO ENHANCE INTER-REGIONAL COOPERATION.....	35

TRANSFORMATION AND PROSPECTS OF TERRITORIAL SYSTEM DEVELOPMENT

<i>Zabludskaya I., Ahromkin E.</i> MODERN STRUCTURAL CHANGES IN THE ECONOMY OF LUGANSK REGION	42
<i>Vasilenko V., Drazhinina V.</i> ON THE QUESTION OF POSSIBLE PRIORITIES IN THE STATE REGIONAL POLICY	46
<i>Vasilenko D.</i> SOME FEATURES OF STRATEGIC PLANNING OF REGIONAL DEVELOPMENT	56
<i>Perepelyukova E.</i> MODERN PROBLEMS OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF REGIONS OF UKRAINE	61

**АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЕЛЕМЕНТІВ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СКЛАДОВОЇ
РИНКОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ, ЗАДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ
МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА**

У статті проаналізовано сучасний стан фінансово-кредитної складової ринкової інфраструктури, задля активізації міжрегіонального співробітництва. Для встановлення причинно-наслідкових зв'язків було запропоновано розглянути показники реального сектору економіки. В результаті, з'ясовано, що негативна динаміка притаманна всім показникам соціально-економічного розвитку. Аналіз валютної, монетарної, банківської, кредитної, бюджетної, інвестиційної політик, повинен здійснюватися саме в такій послідовності, оскільки негативні явища кожної попередньої складової породжують структурні зміни негативного характеру в кожній наступній складовій. Розгляд еле-

* Васильчук Н. О. — канд. екон. наук, стар. наук. спів. відділу проблем міжрегіонального співробітництва Інституту економіко-правових досліджень НАН України, м. Київ.

ментів фінансово-кредитної складової ринкової інфраструктури в розрізі регіонів, дозволив встановити факт поглиблення кризового стану національної економіки в цілому.

Проведений аналіз дозволив визначити основні проблеми, серед яких було виділено девальвацію гривні, прискорення споживчої інфляції, падіння купівельної спроможності гривні та, відповідно — заощаджень і добробуту населення, руйнування банківської системи, зовнішні борги, низьку інвестиційну привабливість регіонів. Доведено, що зазначені проблеми уповільнюють темп реформування базових інститутів, та посилюють недовіру населення до влади, тим самим створюють підґрунтя для розробки алгоритму узгодження дій управління елементами фінансово-кредитної складової ринкової інфраструктури, через міжрегіональне співробітництво.

Ключові слова: ринкова інфраструктура, фінансово-кредитна складова, міжрегіональне співробітництво, валютна політика, монетарна політика, банківська, політика, кредитна політика, державна фінансова політика.

В статті проаналізовано сучасний стан фінансово-кредитної складової ринкової інфраструктури, для активізації міжрегіонального співробітництва. Для встановлення причинно-наслідкових зв'язків було проведено дослідження показників реального сектору економіки. В результаті, було встановлено, що негативна динаміка притаманна всім показникам соціально-економічного розвитку. Аналіз валютної, монетарної, банківської, кредитної, бюджетної, інвестиційної політик, повинен здійснюватися саме в такій послідовності, оскільки негативні явища кожної передуючої складової породжують структурні зміни негативного характеру в кожній наступній складовій. Розгляд елементів фінансово-кредитної складової ринкової інфраструктури в розрізі регіонів, дозволив встановити факт поглиблення кризового стану національної економіки в цілому.

Проведений аналіз дав підстави утверджувати, що до основних проблем можна віднести, девальвацію гривні, прискорення споживчої інфляції, падіння купівельної спроможності гривні та, відповідно — заощаджень і добробуту населення, руйнування банківської системи, зовнішні борги, низьку інвестиційну привабливість регіонів. Доведено, що зазначені проблеми уповільнюють темп реформування базових інститутів, та посилюють недовіру населення до влади, тим самим створюють підґрунтя для розробки алгоритму узгодження дій управління елементами фінансово-кредитної складової ринкової інфраструктури, через міжрегіональне співробітництво.

Ключевые слова: рыночная инфраструктура, финансово-кредитная составляющая, межрегиональное сотрудничество, валютная политика, монетарная политика, банковская, политика, кредитная политика, государственная финансовая политика.

The present article is dedicated to the current state of the financial and credit components of the market infrastructure with the aim at strengthening regional cooperation. In order to establish cause-effect relation the author suggests that the indicators of the real sector of the economy should be considered. The author arrives at the conclusion that the negative dynamics inherent in all indicators of socio-economic development. For the purpose of carrying out the analysis the following sequence of policies is recommended: currency, monetary, banking, credit, budget and investment policy. The author holds that the aforementioned sequence is important because the negative features of previous policy causes negative structural changes in the following one. Consideration of elements of financial-credit component of the market infrastructure in terms of regions allowed to establish the fact that the national economy crisis is deepening.

The profound analysis demonstrates that the main problems include devaluation of hryvnia, the acceleration of consumer price inflation, falling purchasing power of the hryvnia, population's savings and well-being, the destruction of the banking system, external debt increase and low investment attractiveness of the regions.

Keywords: market infrastructure, finance and credit component, interregional cooperation, monetary policy, monetary policy, banking policy, credit policy, government fiscal policy.

Постановка проблеми. Структурні перетворення в соціально економічній сфері, бойові дії на Донбасі, політична нестабільність в країні, спричинили ряд проблем, серед яких можна за-

значити структурну асиметричність в розподілі ресурсів та капіталу на користь одних і тих же регіонів, руйнування інфраструктури Донбасу, відсутність системних структурних реформ в державі

та наявність тенденції до посилення структурних дисбалансів в економіці українських регіонів. Наслідком вище зазначених подій є негативна динаміка соціально-економічного розвитку регіонів. Вирішення зазначених проблем потребує розгляду складових елементів інфраструктурної системи з огляду на сучасні соціально-економічні, політичні трансформації, задля активізації міжрегіонального співробітництва.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідженню проблем фінансово-кредитної складової ринкової інфраструктури та її інститутів приділяли увагу у своїх працях такі класики, як А. Бланш, Дж. Долан, Дж. М. Кейнс, А. Маршалл, П. Самуельсон, Д. Рикардо, Е. Селігмен, Дж. Хікс, Д. Хьюмен, Р. Харрод та багато інших. Теорії фінансового ринку, проблемами окремих його складових та перспектив його розвитку приділялося і приділяється багато уваги вітчизняними та російськими вченими. Вагомим є науковий внесок Т. В. Калінеску, Л. А. Костирко, В. І. Чиж, Л. І. Абалкіна, О. А. Барановського, А. С. Гальчинського, О. Д. Василика, Г. Л. Вознюка, Л. О. Дробозіної, А. А. Дробязко, А. Г. Затороднього, В. М. Іванова, В. М. Опаріна, Ю. І. Львова, Ю. В. Ніколенка, Т. П. Курilenko, В. Мунтіяна, М. І. Савлука, С. В. Черхасової й багатьох інших науковців.

Мета статті. Мета статті полягає в проведенні аналізу сучасного стану елементів фінансово-кредитної складової ринкової інфраструктури, задля активізації міжрегіонального співробітництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Подане нижче визначення «ринкової інфраструктури» є авторською розробкою, яку було розглянуто на вченій раді Інституту економіко-правових досліджень НАН України, в доповідній записці «Елементи інфраструктури міжрегіонального співробітництва». Під ринковою інфраструктурою розуміють систему підприємств і організацій, які забезпечують рух товарів і послуг, грошей, цінних паперів, робочої праці тощо. До числа таких установ відносяться біржі, банки, дилерські та брокерські контори, служби зайнятості, інформаційно-комерційні, оптові та постачальницько-збутові організації, пункти прокату та лізингу, тощо.

Більш детально в статті розглянуто фінансово-кредитну складову ринкової інфраструктури яка представлена валютною, монетарною, банківською, кредитною, державною фінансовою політиками, бюджетним забезпеченням регіонального та місцевого розвитку. Представлений аналіз фінансово-кредитної складової створює підґрунтя для розробки алгоритму узгодження дій елементів фінансово-кредитної складової ринкової

інфраструктури в контексті міжрегіонального співробітництва, який в свою чергу сприятиме збалансуванню решти економічних показників, але тільки за умови, якщо в економіці країни існує розвинена інфраструктура. Оскільки інфраструктура являє собою систему підприємств і організацій, існування якої напрому залежить від узгодження дій всіх без винятку елементів, доречним буде торкнутися стану *реального сектору економіки*. За офіційними даними державної служби статистики України [1] індекс промислової продукції за січень — вересень 2015 р. до січня — вересня 2014 р. склав 83,4 %, а за січень — вересень 2014 р. до січня — вересня 2013 р. — 92 %, таким чином спостерігається скорочення на 8,6 %. Індекс обсягу сільськогосподарського виробництва за аналогічний період склав 94,7 % — 2015—2014 р. до 2014—2013 — 116,0 %, що свідчить про скорочення обсягу сільськогосподарського виробництва на 21,3 %. Але в I півріччі 2014 р. спостерігалась позитивна динаміка в аграрному секторі (річне зростання на 2,8 %), це утримало загальні показники економіки України від повного обвалу. Індекс будівельної продукції скоротився на 4,2 %, з 93,7 % до 89,5 %.

Індекс цін виробників промислової продукції збільшився на 26,7 %, 2014 до 2015 складав — 139,5 %, а 2013 до 2014 — 112,8 %.

Особливістю негативної економічної динаміки 2014 року стала висока неоднорідність результатів діяльності в регіонах, залежно від наявності в них територій, де ведуться бойові дії. Усереднений показник падіння промисловості по Україні у 2014 році склав 10,7 % — і зумовлений він значною мірою негативними показниками в Луганській і Донецькій областях (падіння на 30—40 %). В інших індустріальних областях погіршення у промисловості виявилось відносно незначним: у Дніпропетровській області падіння склало 8 %, Запорізькій — 2 %, Львівській — 3 %. А в низці центральних і західних областей (Вінницька, Волинська, Житомирська, Закарпатська, Київська, Миколаївська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька) індекси промисловості виявились цілком позитивними. У першому кварталі 2015 року спад виробництва продовжувався і склав 21,4 % загалом по Україні. При цьому у річці промислове падіння зафіксовано у всіх регіонах (до попереднього місяця), у лютому 6 регіонів мали негативну динаміку, а у березні — 5. Проте говорити про ознаки стабілізації ситуації у промисловості зарано. Наслідком падіння виробництва стало суттєве погіршення фінансових результатів діяльності підприємств України. За результатами I-III кварталів, збиток підприємств склав 168 млрд. грн. При цьому, знизився прибуток прибуткових

підприємств і суттєво зросли збитки — збиткових, частка яких у загальній кількості перевищила 44 %. Це сприяє погіршенню коротко та середньострокових перспектив економічного відновлення. З зазначеного вище можна зробити висновок, що протягом останнього року спостерігається зниження всіх основних показників соціально-економічного розвитку України, окрім сільськогосподарства.

Аналіз стану деяких елементів фінансово-кредитної складової ринкової інфраструктури, доречно буде розпочати з валютної і монетарної політики держави, оскільки ключовим дестабілізуючим фактором економіки України 2014–2015 рр. стала обвална, найвища за всю історію свого існування, девальвація гривні. Гривня знецінилася на 62 % з кінця 2013 р. Суттєве підвищення тарифів на комунальні послуги (офіційно на 34,3 %) та девальвація призвели до прискорення споживчої інфляції, яка сягнула 61 % у квітні 2015 р. Знецінення гривні вплинуло на індекс споживчих цін. Він сягнув 24,9 % (зростання цін на продукти харчування на 24,8 %), індекс цін виробників зріс на 31,8 %. [2]. Дорожнеча в совою чергу посприяла, різкому падінню купівельної спроможності гривні та, відповідно — збої в добродути населення. Так, ВВП на душу населення України у 2013 році дорівнював 0 % приросту, у 2014 році він скоротився на — 6,8 %, а у 2015 році за І-ІІ квартал, ще на — 14,6 %. Таким чином, висока інфляція стала активним джерелом підживлення девальваційних очікувань і призвела до руйнування банківської системи.

Банківська та кредитна політики є складовою економічної системи держави, до якої входить Національний банк України; банківські та небанківські фінансові установи. Нестабільність на валютному ринку спровокувала значний відтік вкладів із банків. З кінця 2013 р. банківська система втратила 15 % гривневих і 49 % валютних вкладів. Станом на кінець липня 2015 р., Національний банк вивів з ринку 53 неплатоспроможні банки із 180, які існували наприкінці 2013 р. Регулятор пішов на такі рішучі заходи під тиском МВФ, який висунув певні умови для отримання Україною стабілізаційних кредитів [3].

Протягом 2014–2015 рр. спостерігався значний відтік міжнародного капіталу з банківської системи. За даними НБУ [4], частка міжнародних інвесторів у статутному капіталі банків скоротилася з 34 % на 1 січня 2014 до 24,8 % станом на 1 червня 2015 року. Найбільші, за розмірами акти-

вів з іноземним капіталом, банки представлені на рис. 1.

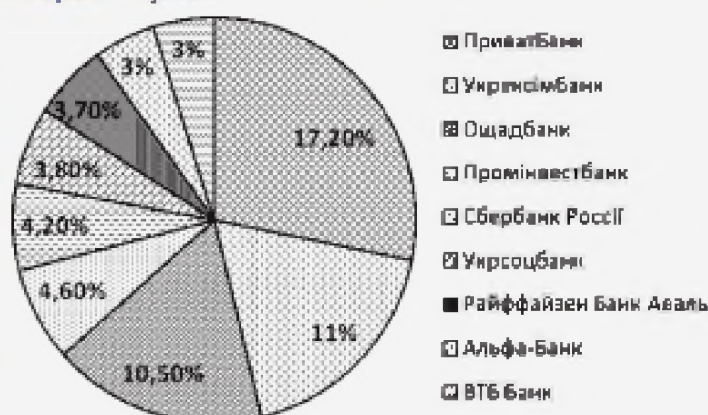

Рис. 1. Рейтинги банків за розмірами активів з іноземним капіталом, станом на жовтень 2015 року

Як видно з рисунку найбільші активи належать Приватбанку. В цілому по системі банків чистий комісійні дохід зріс, а загальні адміністративні витрати зменшилися. За підсумками першого кварталу 2015 доходи банків в Україні становили 77,5 мільярда гривень — збільшення порівняно з відповідним періодом 2014 року на 53 %. Також, спостерігається збільшення частки доходів від торгових операцій і зменшення процентних доходів. Так, внаслідок зниження платоспроможності позичальників зростання обсягів процентних доходів у порівнянні з відповідним періодом попереднього року був невисоким — на 13,9 %, а їх частка в загальному обсязі доходів зменшилася до 55 %.

Кредитна активність банківських установ сьогодні, у порівнянні з попереднім періодом, дуже низька, обсяги кредитування знизилися на 15 % в річному еквіваленті, при цьому кредитування підприємств скоротилося на 9 %, а кредитування домогосподарств — на 57 %. У жовтні 2015 року залишки за кредитами в національній валюті збільшилися на 0,2 % (з початку року зменшилися на 5,0 %), за рахунок зростання кредитів, наданих юридичним особам, на 0,3 % (з початку року зменшилися на 12,4 %). Водночас обсяг кредитів, наданих фізичним особам, зменшився на 0,5 % (з початку року на 25,6 %). Залишки за кредитами в іноземній валюті зменшилися за місяць на 0,9 % (з початку року на 19,8 %). У тому числі юридичних осіб на 0,8 % (з початку року на 15,7 %), фізичних осіб на 1,4 % (з початку року на 35,2 %).

Обсяг депозитів в іноземній валюті за жовтень зменшився на 2,4 % (з початку року на 27,8 %), у тому числі юридичних осіб — на 5,8 % (з початку року на 18,6 %), фізичних осіб — на 0,5 % (з початку року на 31,6 %). Обсяг депозитів фізичних

осіб в іноземній валюті без урахування коштів у банках, які визнано неплатоспроможними та перебувають у стадії ліквідації, у жовтні зменшилися на 0,1 %.

Відтік міжнародного капіталу з банківської системи, скорочення кредитної активності, заборгованість по кредитах, тощо негативно вплинули на політику державних фінансів. У 2014 р. посилюлися дисбаланси державних фінансів. Дефіцит консолідованого бюджету дорівнює 5–6 % ВВП, насамперед, внаслідок економічної кризи та втрати бази оподаткування Донбасу. Також, зросли видатки держбюджету, пов'язані з «до капіталізацією» НАК «Нафтогаз» (понад 100 млрд. грн.), покриттям дефіциту Пенсійного фонду, й — зростанням витрат, зумовлених розширенням внутрішньої міграції (внаслідок війни на Донбасі). За таких умов сукупний дефіцит державних фінансів перевищив 10 % ВВП. Значною мірою, так званий, квазі-фіскальний дефіцит був профінансований через ОВДП (облігаційні внутрішні державні позики) — всього у 2014 р. розміщено облігацій обсягом понад 205 млрд. грн. (погашено — на 95 млрд. грн.). Водночас, зазнали провалу плани фінансування за рахунок приватизації — надходження від неї склали лише 10 % запланованих 17 млрд. грн.

У сфері бюджетного забезпечення регіонального та місцевого розвитку склалася наступна ситуація [5]. Загальний обсяг надходжень до місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) за 2014 рік становив 101,1 млрд. грн., що на 3,9 % менше за аналогічний показник 2013 року. Невиконання плану по доходах спостерігалось вперше з 2009 року. Також, вперше з 2009 року динаміка темпу зростання доходів місцевих бюджетів має від'ємне значення порівняно з ми-

нулими роками — 96,1 % проти 104,4 –116,6 % у 2010–2013 рр. Зниження доходів у абсолютній сумі відбулося упродовж червня-грудня 2014 року, а у вересні 2014 року рівень надходжень до місцевих бюджетів знизився до рівня вересня 2011 року. Понад 83,6 % усіх доходів (8,3 млрд. грн.) у доходах місцевих бюджетів становили податкові надходження. Традиційно найбільшим джерелом доходів місцевих бюджетів був податок на доходи фізичних осіб, надходження якого за грудень 2014 року склали 6,7 млрд. грн. Місцеві податки і збори надійшли у сумі 425,0 млн. грн. У регіональному розрізі найбільший темп приросту доходів спостерігався у Рівненській області, де він склав 28,9 %. Зниження показників приросту доходів спостерігалось у двох регіонах — Донецькій та Луганській областях (–40,6 % та –45,5 % відповідно). Крім цього, в Донецькій та Луганській областях скорочення видатків склало — 4,7 % та — 46,5 % відповідно. Обсяги видатків місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) у 2014 році становив 223,5 млрд. грн., що на 2,4 % більше за відповідний показник 2013 року. Однак, у грудні 2014 року видатки зменшилися на 4,2 % щодо показника грудня минулого року та становили 26,4 млрд. грн. Найбільший обсяг видатків місцевих бюджетів було спрямовано на освіту, охорону здоров'я, соціальний захист та соціальне забезпечення. У грудні 2014 року їх обсяги становили відповідно 8,7 млрд. грн. (або 33,1 % видатків місцевих бюджетів), 5,8 млрд. грн. (або 21,9 %) та 5,2 млрд. грн. (або 19,5 %). Запланований обсяг доходів бюджетів регіонів України на 2015 рік (з урахуванням трансфертів з державного бюджету) наведено у табл. 1.

Заборгованість по сплаті податків і зборів до бюджетів усіх рівнів зросла у всіх регіонах (за

Таблиця 1

Показники доходів обласних та міського м. Києва бюджетів
(затверджено рішеннями відповідних рад на 2015 рік)

Регіони	Доходи обласного бюджету			
	всього, млн. грн. ¹	рейтинг	на 1 особу, грн. ²	рейтинг
1	2	3	4	5
Вінницька	3940,8	8	2447	19
Волинська	3113,0	16	2985	2
Дніпропетровська	8853,9	2	2702	4
Житомирська	3346,6	12	2664	5
Закарпатська	3158,9	14	2508	14
Запорізька	4518,7	6	2559	11
Львівсько-Франківська	3616,4	10	2616	6
Київська	4166,6	7	2410	20

¹ Складено на підставі рішень обласних та Київської міської рад про затвердження відповідних бюджетів на 2015 рік.

² Розраховано за даними Державної служби статистики України. Дані по Луганській та Донецькій області відсутні.

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
Кіровоградська	2532,9	21	2583	8
Львівська	6624,2	3	2610	7
Миколаївська	3005,6	17	2581	9
Одеська	5667,6	5	2365	22
Полтавська	3679,2	9	2539	13
Рівненська	3345,7	13	2881	3
Сумська	2782,9	18	2477	17
Тернопільська	2727,2	19	2549	12
Харківська	6299,7	4	2306	23
Херсонська	2631,4	20	2464	18
Хмельницька	3349,2	11	2574	10
Черкаська	3123,2	15	2495	16
Чернівецька	2281,6	23	2507	15
Чернігівська	2532,7	22	2399	21
м. Київ	22215,2	1	7692	1
Разом:	107513,6		2504	

винятком Вінницької області): від 15,7 % у Рівненській до 7,4 разу у Запорізькій областях. Найбільші обсяги заборгованості за податковими зобов'язаннями мали: м. Київ (6,2 млрд. грн.), Донецька (2,45 млрд. грн.), Харківська (1,66 млрд. грн.), Львівська і Сумська (1,27 млрд. грн. у кожній), Запорізька (понад 1,1 млрд. грн.), Київська (майже 1,1 млрд. грн.) і Луганська (понад 1,0 млрд. грн.) області.

Негативна поточна економічна динаміка посилюється значним падінням інвестицій. Обсяг валового нагромадження основного капіталу у 2014 році, скоротився, порівняно з 2013 р., приблизно на 25 %, частка інвестицій у структурі ВВП впала нижче 15 %, що означає «вимивання» інвестиційного потенціалу та потенціалу економічного відновлення загалом. Практично всі отримувані ресурси — як домогосподарств, так і державного сектору — витрачаються на споживання, рівень якого у 2014 р. перевищив 90 % ВВП.

Як уже зазначалося, негативна ситуація спостерігається в інвестиційній політиці, і пов'язана вона з динамікою припливу (відливу) *прямих іноземних інвестицій*. За I–III квартали 2014 р. приплив виявився практично нульовим, а за рахунок курсової різниці акціонерний капітал влав приблизно на 9 млрд. \$ Наприкінці 2014 р. передумови прискорення припливу виглядають сумнівними — що створює значні проблеми в частині здійснення необхідних структурних перетворень в українській економіці. У 2014 р. спостерігалось зниження інвестиційної активності у всіх регіонах, крім Івано-Франківської (у якій обсяг освоєних капітальних інвестицій зріс на 26,9 %) і Хмельницької (на 2,6 %) областей. Водночас зросла регіональна диспропорційність інвестування: розрив між максимальним і мінімальним

обсягом капітальних інвестицій на одну особу збільшився з 12,9 разів у 2013 р. до 13,4 разів у 2014 р. Як наслідок, 54,5 % обсягу освоєних інвестицій припало всього на 4 регіони: м. Київ (29,7 %), Дніпропетровську (9,5 %), Київську (9,0 %) і Донецьку (6,3 %) області. Ще більш відчутним було скорочення обсягів іноземного інвестування, яке протягом року склало 11,1 млрд. \$, що становить майже п'яту частину загального обсягу залученого іноземного капіталу з початку інвестування. Позитивна динаміка спостерігалася лише в Івано-Франківській області, де з початку 2014 р. приріст прямих іноземних інвестицій склав 112,1 млн. \$, або 13,8 %. Водночас, приріст іноземних інвестицій у регіоні сформовано за рахунок спрямування капіталу у сферу оптової і роздрібної торгівлі (обсяг інвестицій у цей вид економічної діяльності збільшився протягом року утричі), що дозволило компенсувати відплив іноземного капіталу. Зменшення обсягу іноземних інвестицій спостерігалось у 24 регіонах: у абсолютних значеннях найсуттєвіше вартість іноземного капіталу зменшилась у м. Києві (-5,9 млрд. \$), Дніпропетровській (-1,3 млрд. \$) і Донецькій (-1,0 млрд. \$) областях. Основною причиною цього стала втрата вартості через курсову різницю, проте у всіх регіонах зафіксовано також масштабне вилучення інвестицій, що свідчить про найбільше за всі часи падіння інвестиційної привабливості регіонів. За таких умов інноваційні структурні зміни в економіці відбуватися не можуть.

Висновок та перспективи подальших досліджень. Результати аналізу сучасного стану елементів фінансово-кредитної складової ринкової інфраструктури за 2014–2015 рр. вказують на поглиблення кризового стану національної еконо-

міки. Такий рівень розвитку не відповідає жодному з міжнародних критеріїв фінансової стійкості. Але не зважаючи на це Україні вдалося уникнути неконтрольованого розпаду економіки. Залишаються відкритими проблеми не узгодженості рішень в діяльності влади, уповільнення темпу реформування базових інститутів, які в свою чергу створюють підґрунтя для розробки алгоритму узгодження дій через міжрегіональне співробітництво.

Література

1. Соціально-економічний розвиток України за січень вересень 2015 року без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, за 2014 рік (річні дані) та 2015 рік — також без частини зони проведення антитерористичної операції: офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Аналітичний огляд топ-100 найбільших державних підприємств України 3 місяці 2015

року : офіційний сайт міністерства економічного розвитку і торгівля України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://reforms.in.ua/sites/default/files/upload/docs/soe_report_1q15_correct.pdf.

3. Український журнал «Економіст» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ua-ekonomist.com/10467-banki-rozpochali-vidavati-kredit.html>.

4. Основні тенденції грошово-кредитного ринку : офіційний сайт національного банку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=58038.

5. Бюджетний моніторинг. Аналіз виконання бюджету за 2014 рік / [Зубенко В. В., Самчинська І. В., Рудик А. Ю. та ін.] ; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження», USAID. — К., 2015. — 77 с. [Електронний ресурс] — Режим доступу : http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Monitoring%20Quarter%202014/ukr/KV_IV_2014_Monitoring_ukr.pdf.

Поступила до редакції 13.11.15

© Н. О. Васильчук, 2015